

عوامل توسعه شغلی زنان کارآفرین ایران

فرهاد کیانفر^{۱*}

زهرا آدینه^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۲/۱۵ تاریخ چاپ: ۱۴۰۰/۰۱/۰۱

چکیده

کنترل داخلی کارآفرینی از محورهای اصلی و اساسی رشد و توسعه هر کشور است به طوری که آن را موتور توسعه اقتصادی در هر کشور می دانند از آنجا که بیش از نیمی از افراد جامعه را زنان تشکیل می دهند و یکی از مهمترین معیارها جهت سنجش درجه توسعه یافتگی یک کشور میزان اهمیت و اعتباری است که زنان در آن کشور دارا هستند لذا کارآفرینی این قشر از جامعه از اهمیت به خصوصی برخوردار است تغییر ساختار نیروی کار و ورود زنان به عرصه های مختلف کار و تلاش علاوه بر افزایش مشارکت اجتماعی این قشر از جامعه و کاهش بین سطح مشارکت آنان با مردان امروزه موجب نگرش بیشتر از ادوار گذشته بسوی زنان معطوف شده و این نگاه قطعاً تأثیر بسیاری در روند توسعه و افزایش کمی و کیفی نیروی انسانی آن جامع خواهد داشت که علاوه بر توسعه اقتصادی عدالت اجتماعی هم محقق شده است وجود فعالیت های اقتصادی غیر رسمی عدم حمایت قانونی از کار زنان و بالاخره کسب درآمد و مشارکت زنان در گروه های اجتماعی و کارورزی و ارتقاء توانمندی آنها از جمله مسائل مهم در زندگی زنان است که این امر تغییرات ساختاری به دنبال داشته است این مقاله در صدد هست به بررسی خوداشتغالی زنان کارآفرین و عوامل توسعه و بهسازی مسیر شغلی آنان در ایران می پردازد.

واژگان کلیدی

خود اشتغالی زنان، کارآفرینی، عوامل توسعه شغلی زنان، ایران.

۱. عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور، گروه مدیریت آموزشی. (Kyanfar@yahoo.com)

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر، شوشتر، ایران.

مقدمه

کارآفرینی فرایندی که نقش حیاتی در تداوم رشد و توسعه ملی و حتی اقتصادی جهانی ایفا می کند لذا لزوم ایجاد بستر مناسب در جهت حمایت های منطقی اعم از مادی و معنوی فرهنگی تحقیقاتی و علمی از کارآفرینی و کارآفرینان بیش از پیش در کشور ما احساس می گردد اهمیت بحث کارآفرینی و خود اشتغالی به حدی است که اقتصاددانان کارآفرینان را موتور رشد و توسعه اقتصاد جامعه می دانند

کارآفرینان و خود اشتغال آنان کسانی هستند که همراه با خطر پذیری فرصت ها را غنیمت می شمارند و با تکیه بر اندیشه ها و تجربه های خویش راهکارهای تازه برای سودآوری جستجو می کنند ویلیام بای گریو معتقد است کارآفرین و خود اشتغال کسی است که یک فرصت را در می آورد و برای پیشگیری آن فرصت سازمانی و شرکتی را راه اندازی می کند فرآیند کارآفرینی نیز تمام وظایف فعالیت ها و عملیات را در بر می گیرد که با درک فرصت و ایجاد یک سازمان به منظور پیگیری آن فرصت ها ارتباط می یابد (ربیعی و نظریان ۱۳۹۲؛ ۲۵-۱)

لاوی دنیا (۱۹۹۵) زنان کارآفرین و خود اشتغال را زنانی تعریف می کند که به تنهایی و یا با مشارکت دیگران کسب و کار را ایجاد کرده و از طریق ارث پذیرفته اند و یا قبول ریسک های مالی اجتماعی اخلاقی و روانی در اداره امور روزانه شرکت می گویند و خلاقیت و نوآوری محصولات جدیدی را تولید می کنند در بازار و رقبا غلبه کنند

می توان گفت زنان کارآفرین زنانی هستند که با خلق ایده های نو و یا با نوآوری و ابتکارات شخصی و استفاده بهینه از فرصت ها و منابع با قبول خبر خطرپذیری و تولید محصولات یا خدمات جدید اقدام می کنند که باعث خود اشتغالی و ایجاد مشاغل جدید می شوند (گلرد، ۱۳۸۴) کارآفرینی و خوداشتغالی زنان موضوع پر التهاب کشورهاست (گلرد ۱۳۸۳)

با توجه به اینکه زنان نیمی از جمعیت فعال کشور را تشکیل می دهند و در سال های اخیر رشد قابل توجهی در سطح تحصیلات و اشتغال زنان در جامعه ایران به وجود آمده است با توجه به فعالیت های کارآفرینانه این قشر از جامعه می تواند به رشد و توسعه اقتصادی کشور کمک شایانی نماید (میر غفوری ۱۳۸۸)

زنان در ایران اساساً تحت تاثیر دو عامل وارد عرصه کار می شوند و عوامل کشتی (تمایلی) و فشاری (اجباری) عامل کشتی اشاره به روندی دارد که در آن زنان با لحاظ اشتیاق و اینکه می خواهند کاری را مستقلاً انجام دهند و شغلی دایر کنند در حالی که عوامل فشاری اشاره به روندی دارد که در آن زنان ناجا دارند کسب و کار را دایر کنند تا بتوانند مشکلات اقتصادی خود را برطرف کنند و استعفا نه هنوز هم مشکلاتی در جهت ریشه کن کردن کامل دفاعی فکر بد مردسالاری بودن جامعه وجود دارد و علاوه بر این بسیاری از عوامل موجود در جامعه اعم از عوامل اجتماعی اقتصادی فرهنگی و فیزیولوژیکی نیز بر روند پیشرفت زنان کارآفرین و خودش اشتغال تاثیر می گذارند یا عموماً به خاطر عوامل و مسائل اجتناب ناپذیر نظیر توان محدود اعتماد به نفس پایین دسترسی اندک و اطلاعات تکنیکی شرایط بد بازار محلی دسترسی کمتر به سرمایه و غیره زنان موسسات کوچک را به ما شرکت ها و موسسات بزرگ ترجیح می دهند (sathyasundaram, ۲۰۰۴).

ویژگیهای زنان کارآفرین

۱. فرصت شناس
۲. توان تصمیم گیری مناسب
۳. مثبت اندیش
۴. قاطعیت در کار
۵. انگیزه پیشرفت در حد بالا
۶. تلاش و پشتکار قوی
۷. استقلال طلبی
۸. عشق به خویشتن
۹. تحمل شکست و ناکامی
۱۰. برخورداری از هوش هیجانی بالا
۱۱. توان ریسک پذیری

فرضیات پژوهش

۱. سن زنان کارآفرین در تمایل آنها برای ایجاد کار مستقل موثر است
 ۲. میزان تحصیلات زنان کارآفرین در پیشرفت آنها در زمینه کارآفرینی موثر است
 ۳. تجربه کاری زنان کارآفرین در پیشرفت آنها در زمینه کارآفرینی موثر است
 ۴. شرایط دریافت وام در زمینه پیشرفت کارآفرینی زنان موثر است
- (فلاح جلودار جمال فرج الله حسینی محمود حسینی و مهدی میرداوودی عوامل موثر بر موفقیت کارآفرینی زنان روستایی شمالی کشور (فصلنامه روستا و توسعه شماره ۴ زمستان ۸۶ صفحه ۸۷)
- چارچوب نظری

کارآفرینی و خوداشتغالی فرآیند ایجاد و دستیابی به فرصت‌ها و دوم کردن آنها بدون توجه به منابعی است که در حال حاضر موجود است یکی از جنبه‌های اصلی کارآفرینی شناسایی و بهره‌برداری از فرصت‌ها برای گسترش شرکت‌های کوچکتر است با خود اشتغالی و فرآیند نوآوری و بهره‌گیری از فرصت‌ها با تلاش و پشتکار بسیار به همراه با پذیرش ریسک‌های مالی روانی و اجتماعی که با انگیزه کسب سود مالی توفیق طلبی رضایت شخصی و استقلال صورت می‌گیرد

در این راستا طی دو ماه گذشته زمان بسیاری به عنوان کارآفرینی به محیط‌های کسب و کار روی آوردن در بررسی اثرات روانشناسی اشتغال و کارآفرینی به محیط‌های کسب و کار روی آوردن در بررسی اثرات روانشناختی اشتغال و کارآفرینی زنان تحقیقات نشان داده است که بیشتر زنان شاغل اداری اعتماد به نفس بالاتر و نیز احساس مفید بودن در جامعه دارند و با وجود خستگی جسمی وضعیت روحی قوی داشتند زنان شاغل دارای قدرت برنامه ریزی و مشارکت در

تصمیم‌گیری بیشتری بوده شغل خود را مانع از انجام نقش‌های همسری و مادری نمی‌دانستند (نصیری خدیجه، جامعه‌شناسی اشتغال زنان تهران انتشارات تبیان، ۱۳۸۱)

امروز هم زنان و هم مردان فعال برای نقشه‌های کاری و نقشه‌های خانوادگی خود برنامه‌ریزی می‌کنند اما رشد حرفه‌ای مردان، کمتر از زنان، از نقش‌های چندگانه تاثیر می‌گیرد و این گرایش به این تاثیر مستقیم بر برنامه‌های شغلی و خانوادگی افراد دارد (فارمر ۱۹۹۶)

می‌گویند که زنان رویاهای پیچیده دارند که هم شغل، هم خانواده را در بر می‌گیرد در حالی که رویایی مردانه معمول به طور مشخص بر روی کاغذ راه‌های موفقیت تمرکز می‌کند (booth, 2005, 110)

نظریه‌های سنتی رشد حرفه‌ای به طور وسیعی بر مبنای مدل‌های مردانه کار و موفقیت بنا نهاده شده‌اند و کمبود نظریه‌های کارگاهی مربوط به زنان درک مسیر شغلی را که آنان طی می‌کنند دشوار ساخته است (jin, 2001)

در پژوهشی با استفاده از نظریه اجتماعی شناختی شغل دریافتند که زنان در مقایسه با مردان از اعتماد به نفس کمتر و در عین حال علاقه بیشتری برای اشتغال برخوردار بودند آنها همچنین به این نتیجه دست یافتند که خودکارآمدی و انگیزه پیشرفت طلبی با توسعه شغلی رابطه مثبت و معناداری دارد کامینگ هام و همکاران

یافته‌های پژوهشی حاجی نوروز و همکاران (۱۳۹۳: ۱۱۷) نیز به تایید شاخص علاقه‌مندی به پیشرفت و اعتماد به نفس در پیشرفت شال زنان صحنه گذاشته است.

ضرورت توسعه و اهمیت کارآفرینی زنان

تحولات نظام اجتماعی اقتصادی حاضر ناشی از پیشرفت‌های شگرف علمی و تکنولوژیکی است از این رو تضمین تداوم حیات و بقای جوامع نیازمند ارائه راه‌ها و روش‌های جدید به منظور مقابله با مشکلات است برای استفاده بهینه از تواناییهای زنان و دستیابی به توسعه اقتصادی سیاستمداران با کمک اقتصاد دانان و برنامه‌ریزان به دنبال ارائه الگوی هستند که نقش کارآفرینی زنان را در توسعه همه جانبه به ویژه توسعه اقتصادی تقویت نمایند که متأسفانه در ایران نهاد یا سازمان دولتی مختص کارآفرینی زنان یا زنان خود اشتغال وجود ندارد و فقط در برخی نهادهای دولتی به ماهیت‌های محدودی از خود اجتماعی مشاهده می‌گردد که به صورت عمومی است و زنان نیز همچون مردان از آن بهره‌مند می‌شوند (آراز دید زهره توسعه کارآفرینی زنان و دختران دانشگاهی رویش فصلنامه تخصصی اشتغال و کارآفرینی ۱۳۸۳ سال دوم شماره ۸ و ۹)

ارتقاء فعالیت‌های کارآفرینانه زنان درک موثر برای رشد و توسعه اقتصاد و بهبود کیفیت زندگی آنها محسوب می‌شود. زنان که وارد فعالیت‌های کارآفرینی و خود اشتغالی می‌شوند، اگر تحصیلات همراه با آموزش دیدن در شغلشان باشد برای آنها این امکان را فراهم خواهد کرد تا بتوانند مندانه در مورد منافع خود تصمیم بگیرند و آگاهانه و به طور مستقل برای پیشرفت فعالیت‌های کارآفرینانه و شغل خود گام بردارند با توجه به اینکه زنان برای رونق و بهسازی کسب و کارشان نیز به کمک‌های مالی دارند در نتیجه برای رفع این مشکل نیازمند دریافت وام از بانک‌ها هستند با توجه به شرایط سخت دریافت وام مواجه هستند خانواده‌هایشان عوامل اجتماعی و از همه مهمتر دولت باید حمایت و تشریف

شان را دولت مقدمات تامین حمایت‌های مالی برای زنان خود اشتغال و و کارآفرین را فراهم نمایند (زن و مطالعات خانواده سال سوم شماره ۱۱ بهار ۱۳۹۰ موثر بر پیشرفت زنانه کارآفرین)

موفقیت زنان کارآفرین در جهان تنها به سودای اقتصادی می‌شود بلکه منافع اجتماعی و فرهنگی هم ایجاد می‌کند زنان به دلیل متعددی نظیر بیکاری و کاهش دستمزدها و نارضایتی از شعله قبلی خود وارد خوداشتغالی و کارآفرینی می‌شوند با توجه به آمارهای رسمی اخیر سهم اشتغال زنان فقط ۱۰ درصد است و نرخ بیکاری در میان زنان خصوص نیروی تحصیل کرده افزایش قابل توجهی داشته است (نظری محمدرضا اصول و مبانی کارآفرینی انتشارات عشق دانش گرگان چاپ اول ۱۳۸۷)

بدیهی توانمندسازی اقتصادی و اجتماعی زنان با بهبود بخشی به استاندارد زندگی افزایش تعامل اجتماعی مدیریت زندگی و افزایش ظرفیت تصمیم گیری در خانواده و جامعه از محرومیت زنان خواهد کاست (اولیایی دهقان نیستانی ای ۱۳۹۱: ۹۰)

مبانی نظری پژوهشی

پژوهش حاضر یافته‌های حاضر برای تبیین عوامل موثر بر توسعه و پیشرفت شغلی زنان خود اشتغال و کارآفرینی از نظریه اجتماعی شناختی شغلی بهره گرفته شده است نظریه اجتماعی شناختی بندورا (۱۹۸۶) بچه های چوبی کلی و مفروزی در فرآیند شکل گیری علاقه مندی شغلی شناسایی خط مشکلات شغلی و ثبات در مسیر شغلی است (شاب و توکار ۲۰۰۵، ۳۰۵)

این نظریه عملکرد روانی انسان را در شرایط تعامل بین شناخت رفتاری و دیگر عوامل فردی و محیطی تبیین می‌کند (زکیک و ساکس ۲۰۰۹، ۳۴۷)

نقشه تعاملی سازه های فردی محیطی و رفتاری را بر علایق خاب و عملکرد شغل پیوند داده و در شناسایی و پاسخ به توسعه شغلی گروههای اقلیت نظیر گروه‌های قومی زنان و غیره به کار می‌رود (کرونیستر و مک ورت ۲۰۰۳، ۴۲۰)

مدل نظریه اجتماعی شناختی شغلی در مدل های اخیر تر و جوانب فرایندی توسعه شغلی نظیر قانونمندی شناختی تطبیق با تغییرات و هدایت رفتار هدفمند بر تاکید بیشتری مبذول شده است مدل های اخیر بهتر این نظریه رفتار به مثابه سازگاری قلمداد می‌شود که به فرد مجوز می‌دهد در توسعه مسیر شغلی تطبیقی یا نوسازی آن دخل و تصرف کند (لنت و همکاران ۲۰۱۶)

مدل نظریه اجتماعی شناختی شغل در پژوهش حاضر چارچوبی را برای درک توسعه شغلی بر مبنای عوامل زمینه دروندادهای فردی و سپس زمینه عوامل محیطی فراهم می‌سازد در این چارچوب رابطه بین دروندادهای فردی و محیطی با تجارب یادگیری در کلاس خود کارآمدی انتظارات نسبت به هدف بررسی شده و اثر این عوامل بر علایم اهداف و کنش فردی انتخاب شد توسعه شغلی و غیره تعیین می‌گردد (کامینگ هام و همکاران ۲۰۰۷؛ ۳۶۷ و شورمان و همکاران ۲۰۱۴: ۲۷۵)

در چارچوب درک از خود کارآمدی به عنوان یکی از مهمترین فاکتورهای فردی اشاره بر قضاوت افراد از توانایی‌های خود برای سازماندهی و اجرای فعل برای دستیابی به اهداف مورد نظر دارد (بندورا ۱۹۸۶: ۳۹۱)

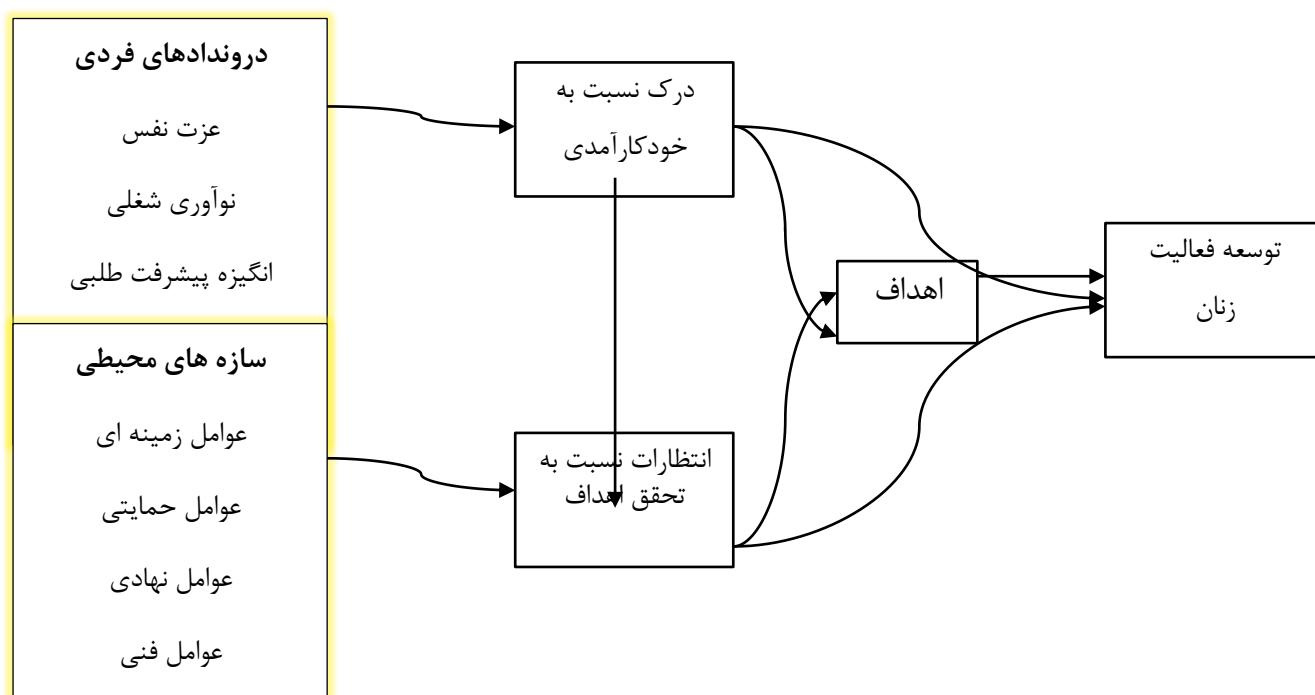
بندورا (۱۹۸۶) سه شکل از انتظارات نسبت به اهداف را در قالب (۱) انتظارات فیزیکی به عنوان مثال پاداش‌ها، تولید قدرت و منزلت شغلی (۲) اجتماعی، به عنوان مثال تایید و یا عدم تایید کار از نظر دیگران و (۳) خود ارزیابی رضایتمندی و رضایت شغلی در ارتباط با کار انجام شده تعریف می‌کند.

انتظارات اجتماعی به مثابه تایید زمینه اجتماعی و خانوادگی و همراهی و مدارای همسر و فرزندان را در جهت توسعه شغل زنان می‌باشد این مقوله در قالب انگلیس‌های جنسیتی به زنان در جامعه و اثر آن بر نقش‌های اجتماعی نیز نمود دارد (رضوانی و زنجانی زاده ۱۳۹۴: ۳۶)

در نهایت با جمع‌بندی پیشینه نگاشته‌ها چارچوب نظریه پژوهش با ارتباط از نظریه اجتماعی شناختی شغلی (SCCT) به شرح زیر ارائه شده است. بر مبنای نظریه SCCT فرضیه‌های دال بر وجود رابطه بین:

سازه‌های محیطی (شامل عوامل فنی حمایتی زمینه‌ای و نهادی)

دروندهای فردی (شامل نوآوری شغلی، عزت نفس، انگیزه پیشرفت طلبی و عوامل درک از خود مدیریتی) بر توسعه رفتار شغلی مطرح است از دروندهای فردی و سازه‌های محیط با اثرگذاری بر روی انتظارات نسبت به اهداف و درک نسبت به خود کارآمدی به طور مستقیم و غیر مستقیم بر توسعه فعالیت زنان تاثیر دارد



نمودار ۱: الگوی علی پیشنهادی سازه‌های موثر بر توسعه فعالیت زنان و تحلیل شده

از مدل از لنت و همکاران (۱۹۹۴)

چشم انداز نظری پژوهش

از مهم ترین ویژگی های مورد توافق چندین نظریه پرداز در این زمینه میل به پیشرفت بالا تمایل به پذیرش خطر یا مخاطره تحمل ابهام بری استقلال طلبی کنترل داخلی انرژی انگیزه و تعهد اشاره کرد (آراستی ۱۳۸۵)

با افزایش فرصت های شغلی برای زنان در فرهنگ و آموزش جامع ارتقاء می یابد زنان درآمد کسب می کنند و وضعیت بهداشت و تغذیه خانواده بهبود می یابد از موفقیت زنان کارآفرین و خود اشتغالی در جوامع نه تنها سبب ایجاد سود اقتصادی می شود بلکه منافع اجتماعی و فرهنگی نیز ایجاد می کند (کالینک و تابلر ۲۰۰۱)

حتی امروزه میزان حضور زنان در بازار کار و مشارکت آنها در فعالیت های اجتماعی و اقتصادی به یکی از شاخص های مهم توسعه انسانی مبدل شده است چرا که فعالیت اقتصادی زنان رابطه ی مستقیم با فرد و رفاه اجتماعی دارد (یعقوبی فرانی و همکاران ۱۳۹۳: ۴۲-۷ مقاله بررسی عوامل موثر بر موفقیت زنان کارآفرین)

بر طبق نظر (باردوس ۲۰۱۰) موفقیت کسب و کار ها وابسته به در دسترس بودن سرمایه در شروع فعالیت های کارآفرینانه خود اشتغالی و همچنین کنترل مالی مناسب یا کافی و استفاده از روش های مناسب برای هزینه کرد منابع مالی هستند همچنین شرایط اقتصادی و نوع فرصت های در دسترس موثر هستند شرایطی چون سواد شرایط اقتصادی کلان و سطح رشد اقتصادی جامعه سطوح اشتغال و نابرابری درآمدی در دسترس بودن سرمایه و مالیات ها است (Dosein 2016)

ارتقا شغلی

خود زنان، خانواده آنها، محیط سازمانی و ارزش های حاکم بر جامعه از منظر فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی نقش کلیدی در ارتقای شغلی زنان در سازمان دارند. از منظر فردی شاید توان فیزیکی زنان آنها را از انجام دادن برخی کارهای فیزیولوژیک منع کند، اما رشد سطح تحصیلات زنان ایجاد علاقه و انگیزه و خودباوری بیشتر و حضور فعال تر و پر رنگ در جامعه بسیار با اهمیت است و این امر در خصوص عوامل فردی و موثر بر ارتقای شغلی زنان ثابت است (پژوهش کشگر ۱۳۸۶) همچنین با نتایج پژوهش (رفعت جاه و قربانی ۱۳۹۰) عوامل فردی، جنسیتی، خانوادگی و اجتماعی و به خصوص موانع فرهنگی پیوسته به عنوان عوامل موثر بر ارتقای شغلی زنان شناخته شده اند.

دیویدسون، نیز بیان می دارد که پیش داوری و تبعیض، برخورد با زنان به عنوان موجودات ضعیف تر، محدودیت موقعیت های ارتقای شغلی هم از سوی سازمانی و هم از سوی خود زنان، محیط خصمانه، احساس ناراحتی مردان از کار کردن در کنار زنان و مشکلات در تعادل بخشی به تقاضاهای خانواده و محیط کار از جمله این مشکلات هستند (دیوید سن و کوپر ۲۰۰۹)

و اینجا این سوال مطرح است که چه عواملی مانع مسیر توسعه فعالیت های کارآفرینانه زنان می شود؟

در مسیر توسعه فعالیت های خود اشتغالی زنان کارآفرین، موانع و مشکلات متعددی وجود دارد که شناسایی و رفع آنها منجر به تسهیل این امر خواهد شد و موانعی مانند:

- موانع فرهنگی اجتماعی: (مانند وجود فرهنگ مردسالاری در سازمانها و جامعه، باورهای کلیشه‌ای در مورد زنان و غیره)
- موانع شخصیتی: (عدم خودباوری و اعتماد به نفس زنان اقدان انگیزه کافی و غیره)
- موانع مالی: (محدودیت در دسترسی به خدمات حمایتی به علت عدم اعتماد موسسات مالی و غیره) اشاره کرد (Golrad, 2006)

همچنین بر مبنای پژوهش‌های انجام شده، عوامل گوناگون دیگری هم مانع از بروز و رشد استعدادها بالقوه زنان در عرصه اشتغال و کارآفرینی شده است که مهمترین آنها را موانع:

- خانوادگی
- تحصیلی
- شخصیتی
- مالی
- فرهنگی
- اجتماعی
- و قانونی تشکیل می دهند (تبیین و تحلیل موانع موثر بر کارآفرینی زنان پژوهشنامه مدیریت تحول) David son&Cooper

پیشرفت و موفقیت شغلی

به طور کلی پژوهش درباره موفقیت شغلی برای افراد و سازمانها مفید خواهد بود. در سطح فردی موفقیت شغلی اشاره به کسب پیشرفت مادی قدرت و رضایت شغل دارد بنابراین آگاهی از موفقیت شغلی به افراد در توسعه استراتژیهای مناسب برای پیشرفت شغلی کمک می کند در سطح سازمانی نیز دانش رابطه بین تفاوت فردی و موفقیت شغلی به مدیران منابع انسانی در طراحی سیستم های شغلی موثر کمک می کند (دوبل و استراویگ ۲۰۱۴)

موريس الگویی را برای مسیر پیشرفت شغلی ارائه کرده است که به سه عنصر مهم: (۱) چالش (۲) پشتیبانی و (۳) قدر شناسی استوار است. این سه عنصر در طول زمان همگام با یکدیگر فعالیت می کنند تا پرورش و بهسازی را پدید آورده و حفظ کنند.

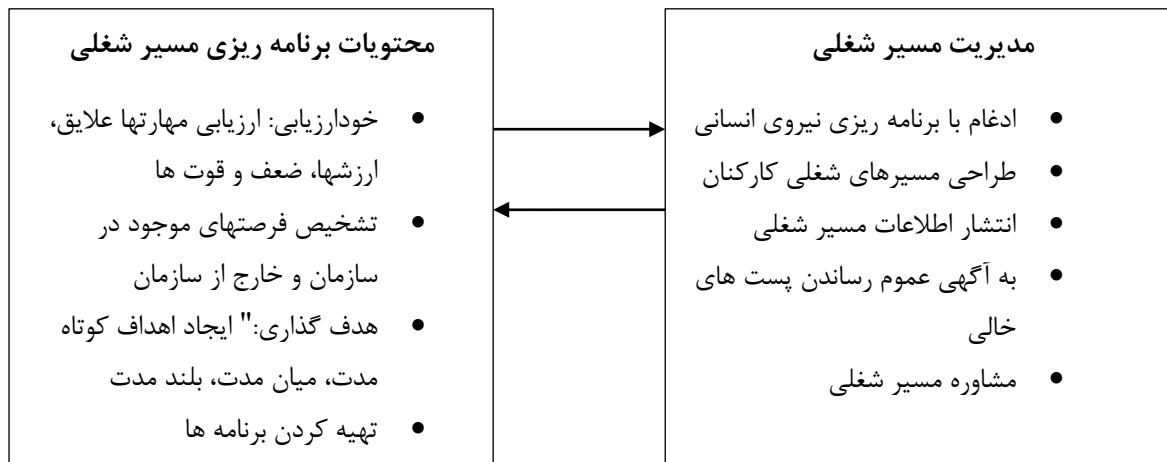
- چالش تلاش لازم برای موفقیت های جدید و هدف های برجسته است
- قدرشناسی مستلزم تایید و پاداش دهی برای عملکرد موفقیت آمیز افراد است و نهایتاً
- پشتیبانی مستلزم پذیرش و درک عملکرد کارکنان از سوی سازمان است

توسعه مسیر شغلی

مفهوم توسعه مسیر شغلی بر اساس دو بخش (۱) برنامه ریزی مسیر شغلی (۲) مدیریت مسیر شغلی بررسی می شود. توسعه مسیر شغلی شامل برنامه ریزی مسیر شغلی افراد و اجرای برنامه های مسیر شغلی آن به کمک تحصیلات - آموزش کتاب تجربه های کاری می باشد. اگر بیشتر از دیدگاه سازمان به این فرایند نگاه کنیم توسعه مسیر شغلی یک فرایند راهنمایی

استقرار حرکت رشد کارکنان از طریق ارزیابی فعالیت‌های آموزشی و ارزیابی شغلی برنامه ریزی شده می‌باشد (سید جوادین ۱۳۸۱)

بنا به ضرورت توسعه سهم زنان در اقتصاد ملی و مقابله با بحران بیکاری زنان، ضروری است که شرایط لازم برای توسعه کسب و کار زنان کارآفرین فراهم گردد تا آنها با ایجاد کسب و کار و فرصت‌های شغلی برای خود و دیگران بتوانند معضل کنونی جامعه را پایان بخشند (golard-2006) با وجود این آمارهای موجود بیانگر این واقعیت است که هنوز جامعه ایران نتوانسته است از توانمندی‌های مربوط به زنان کارآفرین استفاده نماید (office of labour and social affairs 2007)



شکل ۲- اجزای اصلی توسعه مسیر شغلی (سید جوادین ۱۳۸۱)

برنامه ریزی و توسعه مسیر شغلی

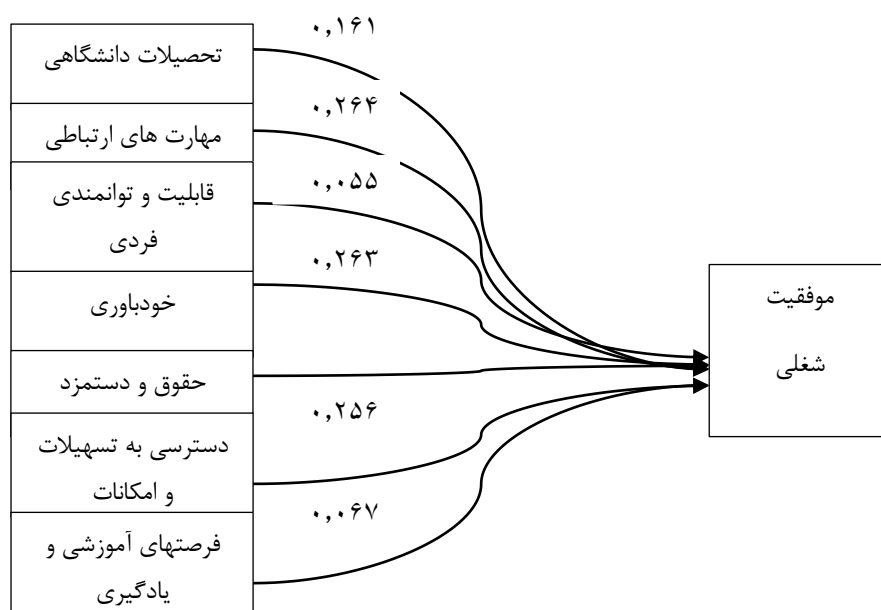
هال و همکاران (۱۹۸۶) و گران روز و پورت وود (۱۹۸۷) اهمیت برنامه ریزی مسیر شغلی به عنوان نخستین قدم به سوی فرآیندهای توسعه مسیر شغلی تاکید کردند و به علاوه افراد نیاز به کشف نواحی توسعه مسیر شغلی و تصمیم‌گیری درباره اهداف فردی و توسعه برنامه دارند.

به طور خلاصه برنامه ریزی شغلی به عنوان نخستین گامی دیده می‌شود که افراد مسیر شغلی و انتخاب‌های آگاهانه را برای خود سازمان و ماموریت شغلی و رشد خود را کنترل می‌کنند (هال و همکاران ۱۹۸۶)

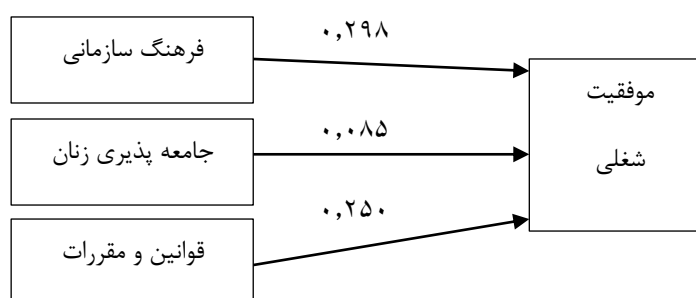
عوامل پیشرفت و بهسازی شغل

شکل مدل آزمون شده و ضرایب مسیر عوامل پیش برنده برای موفقیت شغل زنان پژوهش کاربردی (ابراهیم علیدوست قهفرخی و همکاران ۱۳۹۴ ارائه مدل عوامل فردی و سازمانی پیش برنده و بازدارنده موفقیت شغلی زنان)

مدل آزمون شده و ضریب مسیر عوامل بازدارنده برای موفقیت شغلی



مدل آزمون شده و ضرایب مسیر عوامل بازدارنده برای موفقیت شغلی



تحصیلات: با موفقیت ذهنی در شغل رابطه مثبت دارد و با افزایش تحصیلات موفقیت ذهنی در شغل افزایش می یابد حضور در شبکه های اجتماعی: را می توان به عنوان مکمل عامل بالا دانست که به کمک این عامل رشد و ارتقای شغلی زنان افزایش می یابد (یافته های بیگ زاده و همکاران ۱۳۹۰)

معیار فردی: در جهت افزایش اعتماد به نفس زنان شاغل می توان به کارگاه های اعتماد به نفس و رشد منابع انسانی نظر داشت به خصوص اینکه با افزایش سطح تحصیلات زنان عموماً علاقه مندی به پیشرفت افزایش می یابد در حقیقت با توجه به اینکه معیار فردی هم یکی از شاخص های عوامل موثر بر ارتقاء شغلی زنان مطرح است می توان ایجاد چنین کارگاه های فردی و گروهی را زمینه ساز رشد فردی برای ارتقاء شغلی زنان دانست (سهیلا حاجی نوروز- یدالله مهرعلیزاده- سیروس کراهی مقدم مطالعات اجتماعی روانشناختی زنان (مطالعات زنان سابق) دوره دوازدهم تابستان ۱۳۹۳، شماره ۲، پیاپی ۳۹)

آموزش: برای توسعه مهارت‌های بهینه کارآفرینی زنان امری مفید و ضروری است و دولت نیز باید مساعدت مالی بازاریابی و آموزش آنها را فراهم کند تا زنان بتوانند کسب و کارشان را دایر نمایند بنابراین به منظور بهبود بخشیدن کیفیت و مهارت کاری زنان کارآفرین باید آموزش مناسب به آنها و از آنها حمایت ارائه گردد

شبکه سازی: شبکه سازی هم مدت زیادی به عنوان عامل کلیدی برای موفقیت در هر رده شغلی و حرفه‌ای مورد توجه بوده است وینکمپ و کلون شبکه را این گونه تعریف کرده‌اند گروه‌های افراد متفکر با هدف ایجاد ارتباط دوستی و حمایت از یکدیگر.

مزایای پیوستن به شبکه دانش مزایایی را برای پیوستن زنان به شبکه‌های کاری بیان کردند آنان اظهار داشتند با داشتن شبکه‌های کاری زنان برای توسعه توانایی های کاری خود می‌کوشند و باعث افزایش بهره‌وری خود و همکارانشان می‌شوند همچنین وجود شبکه‌های زنان مخصوصاً در بخش‌های بازاریابی و طراحی محصول موجب در نظر گرفتن سلاقی زنان در تولیدات و روشهای تبلیغاتی سازمان می‌گردد و وجود این شبکه ها باعث قابل رعایت شدن زنان که بهتر صدای خود را به گوش مسئولین برسانند (singheta2006)

نتیجه گیری

لازمه کارآفرینی زنان و توسعه مسیر شغلی زنان نیازمند تشویق و حمایت خانواده های خود در محافل اجتماعی و از همه مهمتر دولت هستند و دولت نیز باید مقدمات تامین حمایت های مالی برای زنان کارآفرین را فراهم نماید (simsek,slabatin,M.H,2009)

با توجه به نتایج پژوهش مقاله امروزه با توجه به افزایش سطح علمی و فرهنگی جامعه این موضوع که افزایش سطح تحصیلات زنان هم به آنها این امکان را می دهد تا بتوانند هوشمندانه در مورد منافع خود تصمیم بگیرند و آگاهانه و به طور مستقل برای پیشرفت فعالیت های اشتغال و کارآفرینان به خود گام بر دارند یکی دیگر از موارد موفقیت شغلی زنان تجربه کاری آنهاست زنان با تجربه کاری بیشتر بهتر می توانند کار خود را مدیریت و با برخورد با مشکلات در زمینه کاری خود بهتر برخورد می کنند که این موضوع هم در پیشرفت و موفقیت کاری آنها تاثیر گذار است

اهمیت توجه به آموزش و بهسازی توانمندی ها و قابلیت های زنان برای غلبه بر ضعف های خود و نیز فرهنگ سازی برای رفع موانع فرهنگی اجتماعی و محدودیت های پیش روی توسعه زنان خود اشتغال هم قابل توجه می باشد که می توان به موارد زیر به عنوان راهکار هایی برای رفع عوامل بازدارنده توسعه و پیشرفت اشتغال زنان کارآفرین اشاره کرد:

- گسترش فرهنگ کارآفرینی و خود اشتغالی در جامعه زنان از طریق رسانه ها و شبکه های مجازی
- ارائه خدمات آموزشی و مشاوره ای در زمینه کاری
- قرار دادن منابع مالی لازم (وام و تسهیلات بانکی) با شرایط آسان
- تقویت اعتماد به نفس و ارتقای روحیه زنان
- ایجاد و تصویب قوانین و مقررات جدید برای حمایت از زنان خود اشتغال در چارچوب شئون اسلامی
- تشکیل انجمن حمایت از حقوق زنان کارآفرین و خود اشتغال در ایران که تحت نظر دولت باشد

- و در پایان با توجه به مهمترین عوامل ارتقاء زنان که عبارت از معیار فرهنگی و فردی است لذا می توان نتیجه گرفت که تا کارهای بنیادی به صورت فرهنگی انجام نشود در حقیقت این کار موثر و کاربردی در خصوص ارتقاء زنان خود اشتغال و کارآفرینی انجام نشده است

منابع

1. Ilo:International labour organization Uno: united Nations organization
2. Schum peter,joseph A, the theory of economic development, Harvard university press Cambridge,M,A,1934
3. فصلنامه زن و بهداشت شماره ۳ پائیز ۱۳۸۹. ضرورت توسعه کارآفرینی زنان و راهکارهای آن، دکتر محمد صالحی.
4. نحوتی ابوذر - دکتر کهنسال، محمدرضا. زن و مطالعات خانواده - سال سوم - شماره ۱۱ - بهار ۱۳۹۰. ص ص ۹۵-۱۱۱. (عوامل موثر بر پیشرفت زنان کارآفرین (مطالعه موردی زنان استان مازندران)
5. آقاجانی، حسنعلی. کارآفرینی مفاهیم، نظریات و ضرورت وجودی. رویش فصلنامه تخصصی اشتغالی و کارآفرینی ۱۳۸۰. سال سوم شماره ۱۱۰.
6. هادی زاده مقدم، اکرم -رحیمی قیل آبادی، فرج الله. کارآفرینی سازمانی، انتشارات، چاپ اول ۱۳۸۴
7. orhan,M,ScottD,why woman enter in to enterneurship an An explanatory model, woman in management review, voll 6,2001
8. سفیری خدیجه "جامعه شناسی اشتغال زنان". تهران، انتشارات تبیان: (۱۳۸۱)
9. آراستی، زهرا. توسعه کارآفرینی زنان و دختران دانشگاهی، رویش فصلنامه تخصصی اشتغال و کارآفرینی ۱۳۸۳. سال سوم شماره ۹-۸)
10. زن و مطالعات خانواده سال سوم - شماره ۱۱ - بهار ۱۳۹۰. عوامل موثر بر پیشرفت کارآفرین
11. نظری محمدرضا، اصول و مبانی کارآفرینی - انتشارات عشق دانش، گرگان، چاپ اول ۱۳۸۷
12. رضوانی، مهدیه و زنجان زاده، هما (۱۳۹۴)، بررسی عوامل موثر بر تقسیم کار در خانواده، مطالعه موردی: زنان متأهل شاغل در آموزش و پرورش شهر مشهد. مطالعات اجتماعی روانشناختی زنان ۱۳ (۴): ۶۰-۲۹
13. شریف زاده مریم و کریمی، جلیله (۱۳۹۵)، بررسی عوامل موثر بر توسعه فعالیت شالبا فی زنان و روستایی شهرستان بانه مطالعات اجتماعی، روانشناختی زنان سال ۱۴، شماره ۲. تابستان ص ص ۱۲۷-۱۵۶.
14. یعقوبی فرانی و همکاران ۱۳۹۳: ۴۲-۷ مقاله، بررسی عوامل موثر بر موفقیت زنان کارآفرین
15. تبیین و تحلیل موانع موثر بر کارآفرینی زنان، پژوهش نامه مدیریت تحول. س ۱، ش ۲ ص ص ۴۷-۶۴
16. شناسایی بازدارنده های گرایش زنان روستایی به مشاغل خانگی (مورد مطالعه بخش سرد رود شهر رضا) احمد یعقوبی فرانی، هاجر وحدت موب و سمیه لطفی / نشریه زن در توسعه و سیاست، دوره ۱۱ - شماره ۴ - زمستان ۱۳۹۲: ۵۵۹-۵۷۴.

۱۷. انواری رستمی، علی اصغر (۱۳۷۴) ارزیابی برنامه های بهسازی مشاغل در شرکت های بزرگ تولیدی ژاپن. دانش مدیریت شماره ۲۷ صص ۱۰۳-۱۱۲

۱۸. سهیلا حاجی نوروز - یدالله مهر علیزاده - سیروس کراهی مقدم مطالعات اجتماعی و روانشناختی زنان (مطالعات زنان سابق) دوره دوازده تابستان ۱۳۹۳ شماره ۲ (پیاپی ۳۹).

19. Singh, v: Vinnicombe, s; kumra, S. (2006), women in formal corporate networks: an organizational citizenship perspective, women in management review. Vol.21, no, 6, pp,480.
20. Sathyasun daram, I. (2004), encouraging womens entrepreneurship". Soc.Welfare,50(12):13-15
21. Doubell Marriane and Struwig Miemie. (2014) perceptions of factors influencing the career success of professional and Business.

Career Development Factors of Iranian Women Entrepreneurs

Farhad Kianfar^{*1}

Zahra Adineh²

Date of Receipt: 2021/03/05 Date of Issue: 2020/03/21

Abstract

Internal control of entrepreneurship is one of the main axes of growth and development of any country, so that it is considered the engine of economic development in any country, since more than half of the populations are women and one of the most important criteria for measuring the degree of development. Finding a country is the importance and prestige that women have in that country, so entrepreneurship of this segment of society is of particular importance. Changing the structure of the workforce and women entering various fields of work and effort in addition to increasing social participation of this segment of society and The decrease in the level of their participation with men today has led to a greater attitude towards women than in previous eras, and this view will certainly have a great impact on the development process and increase the quantity and quality of its comprehensive manpower, which in addition to economic development has achieved social justice. Informal economic activities, lack of legal support for women's work, and ultimately the income and participation of women in social and internship groups and the promotion of their empowerment are among the most important issues in women's lives, which has led to structural changes. To study self-employment z Entrepreneur Bread deals with the factors of development and improvement of their career path in Iran

Keywords

SELF-EMPLOYMENT OF WOMEN ENTREPRENEUR WITH PROFESSIONAL DEVELOPMENTS OF IRANIAN WOMEN

1. Faculty member of Payame Noor University. (Kyanfar@yahoo.com)

2. Master student of Islamic Azad University, Shushtar Branch, Shushtar, Iran.